

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

30 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:
președinte
judecători

COVALENCO Elena
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
GUZUN Ion
BEJENARU Iurie

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău Moraru Constantin și de avocatul Eremia Vitalie în numele inculpatului Eni Denis, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018, în cauza penală privindu-i pe

ENI Denis XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX;

și

STOIAN Nicolai XXXXX, născut la
XXXXX, originar din XXXXX, domiciliat în
XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.03.2016 – 03.06.2016;

Instanța de apel: 18.08.2016 – 20.03.2018;

Instanța de recurs: 15.05.2018 – 30.10.2018.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 03 iunie 2016, Eni D. și Stoian N. au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal la câte 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a gestiona mijloace bănești pe un termen de 1 an, pentru fiecare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoarea a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 2 ani pentru Stoian N. și de 1 an pentru Eni D.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că, Stoian N., prin înțelegere prealabilă cu Eni D., având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, la 09 septembrie 2014, în timp ce se aflau pe str. Andrei Doga 26 din mun. Chișinău, sub pretextul efectuării lucrărilor de izolare termică a

pereților, au dobândit ilicit de la partea vătămată Moroșan E. mijloace bănești în sumă de 3000 lei, cauzându-i acestuia un prejudiciu material considerabil.

Pe baza stării de fapt descrise supra, acțiunile inculpaților au fost încadrate juridic în temeiul art. 190 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, escrocheria adică *însușirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, comisă de două persoane, cu cauzarea unei daune considerabile.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul stabilit de art. 402-403 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror și inculpatul Eni D.

3.1. Procurorul, invocând blândețea pedepsei, a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare a inculpaților Eni D. și Stoian N. conform învinuirii formulate, la 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a gestiona mijloace bănești pe un termen de 2 ani, fiecăruia.

În argumentarea apelului apelantul a indicat că instanța nu a ținut cont de faptul că inculpații au comis o infracțiune gravă, că Stoian N. anterior a fost condamnat, iar la moment în privința acestora în Procuratura mun. Comrat se află în gestiune o cauză penală pe faptul comiterii altei infracțiuni prevăzute de art. 190 alin.(2) lit. b), c) Cod penal, astfel pedeapsa stabilită în baza art. 90 Cod penal nu-și va atinge scopul prevăzut la art. 61 Cod penal.

3.2. Inculpatul Eni D. a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința sa, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Apelantul a indicat că la materialele cauzei nu au fost prezentate probe concludente care ar demonstra că în acțiunile sale sunt prezentele elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie, după cum pledează procurorul. Primirea de către inculpat de la partea vătămată a sumei de bani a avut loc în temeiul unor contracte/relații civile și anume sub forma unei recipise în formă scrisă chiar pe o copie a buletinului său, iar acest fapt nu poate fi considerat ca fiind dobândire ilicită de bunuri, deoarece contractul este un temei legal de apariție a drepturilor și obligațiilor civile.

Instanța de judecată a dat apreciere greșită circumstanțelor de fapt care au avut loc, iar în cadrul cercetării judecătorești toate probele cercetate demonstrează nevinovăția inculpatului. Din considerentele arătate, sentința de condamnare este neîntemeiată și ilegală, urmând a fi casată, cu achitarea lui Eni D., din lipsa în acțiunile sale a elementelor infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018 apelurile declarate de procuror și inculpatul Eni D. au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea sentinței, fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că, instanța de fond just a apreciat circumstanțele de fapt și de drept, probele au fost apreciate în modul corespunzător, iar acțiunile inculpaților corect au fost încadrate juridic în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal.

Aceste împrejurări au fost constatate prin cumulul de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectând-se prevederile art.101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a conchis că nerecunoașterea vinovăției de către inculpați nu-i absolvă de răspunderea penală pentru fapta de escrocherie care au comis-o. Mai mult că, vinovăția lui Eni D. se confirmă prin declarațiile părții vătămate Moroșan E., care fiind audiat în ședința primei instanțe, a explicat că prin anunțul plasat de băieți a telefonat pentru executarea lucrărilor de izolare a pereților a apartamentului din str. Cuza Vodă 3/2, ap. 8, aproximativ la data de 7 - 8 septembrie. S-a întâlnit cu aceștia pe str. A. Doga, în fața la Manej. Aceștia erau cu automobilul de model „Golf”, de culoare albastră. La volan era Eni D., iar ca pasager era Stoian N. În cazul înțelegerii prealabile pentru termoizolare au solicitat un avans 50 % din sumă. Suma în avans era de 3000 lei pentru procurarea materialelor. Stoian N. a semnat o recipisă pentru primirea banilor. A fost înțelegerea că în 2 - 3 zile se apucă de lucru. După perioada data, inculpații nu au început lucrările. Ulterior, aceștia au telefonat și au solicitat să le fie transmisă o cheie de la debara unde să pună materialele de construcții, ceia ce și s-a făcut. Inculpații i-au comunicat că nu au finisat lucrul la alt obiect și se vor apuca într-o săptămână. După a doua întâlnire, inculpații au dispărut. În decurs de 3 luni i-a telefonat ca să vină să efectueze lucrările pentru care au luat banii, însă la telefon nu răspundeau, adică nu și-au onorat obligațiile asumate, zicând că sunt ocupați, apoi au schimbat numerele de telefoane și îl telefonau de pe alte numere, - declarațiile martorului Moroșan V., precum și probele materiale: plângerea părții vătămate depusă la organul de poliție, copia buletinului de identitate a lui Stoian N. cu mențiunea primirii la 09.09.2014 a sumei de 3000 lei, proces-verbal de confruntare din 17.02.2016 între partea vătămată Moroșan E. și Eni D., toate aceste probe confirmă indubitabil vinovăția inculpaților.

De asemenea, instanța a apreciat că, de facto, inculpații și-au recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, nesuștinând doar faptul că au avut intenția de a-l deposeda prin înșelăciune pe Moroșan E. de bani, declarații care nu corespund adevărului, fiind date în scopul de a se eschiva de la răspunderea penală, precum și sunt combătute de celelalte probe analizate.

Componenta de infracțiune a escrocheriei constituie o modalitate a sustragerii bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere. Pentru existența escrocheriei, în modalitatea în care a fost incriminată inculpaților s-a constatat trecerea unor mijloace bănești din proprietatea sau posesia victimei în proprietatea inculpaților.

În speță, mijloacele bănești de a căror însușire sunt vinovați inculpații, au fost transmise de către partea vătămată benevol lui Eni D. și Stoian N., prin înșelăciune și abuz de încredere. Anume prin întocmirea recipisei s-a produs acea înșelăciune de către inculpații Eni D. și Stoian N. față de victimă, deoarece Moroșan E. văzând că se întocmește o recipisă pe copia de pe buletinul de identitate a lui Stoian N., unde sunt indicate date despre ultimul, care a primit personal bani în sumă de 3000 lei, a fost înșelat de către ambii inculpați referitor la faptul efectuării lucrărilor de termoizolare.

Totodată, instanța a conchis că din materialele cauzei rezultă că luând acești bani, Eni D. și Stoian N. nici nu aveau de gând să efectueze aceste lucrări.

Referitor la apelul declarat de procuror care critică măsura de pedeapsă, instanța de apel a menționat că instanța de fond a ținut cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, că infracțiunea comisă face parte din categoria celor grave, de persoana celui vinovat, de rolul lor la săvârșirea infracțiunii, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Astfel, urmează a fi respins apelul declarat de procuror, constatând că la stabilirea și măsura de pedeapsă, instanța de fond corect a considerat posibil de aplicat inculpaților pedeapsa închisorii, cu dispunerea suspendării condiționate a executării acesteia pe o perioadă de probațiune, cu privarea de dreptul de a gestiona mijloace bănești pe un termen de 1 an, ținând cont de restituirea de către inculpați a prejudiciului cauzat prin infracțiune și de lipsa a careva pretenții din partea victimei.

La fel, instanța a conchis ca nefondat argumentul procurorului, precum că la stabilirea pedepsei inculpaților nu s-a ținut cont de faptul că aceștia au mai fost anterior condamnați, deoarece, deși anterior au comis infracțiuni, la momentul comiterii infracțiunii imputate aceștia aveau antecedente penale stinse, iar conform art. 111 alin.(3) Cod penal, stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale.

6. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, procurorul și avocatul Eremia V. în numele inculpatului Eni D. au declarat recursuri ordinare.

6.1. Procurorul, invocând temeiurile de drept prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată, pentru următoarele argumente:

- pedeapsa stabilită inculpaților este prea blândă și neproportională în raport cu gravitatea faptei comise și cu caracteristica generală a inculpaților;

- concluzia instanței de apel în partea ce ține de suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite inculpaților este neargumentată, or instanța urma să aprecieze just, dacă pedeapsa a fost aplicată în raport nu numai cu sancțiunea normelor penale imputate, dar cu toate prevederile ce reglementează pedeapsa penală și individualizarea acesteia;

- mai mult, procurorul afirmă că, dispoziția art. 90 Cod penal obligă instanța, la stabilirea pedepsei cu suspendarea executării acesteia, să ia în considerare personalitatea inculpatului, comportamentul acestuia până la comiterea infracțiunii și după săvârșirea acesteia, la caz, nu s-a avut în vedere că Stoian N. anterior a mai fost atras la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii de escrocherie, fiind încetat procesul în legătură cu împăcarea părților;

- decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, deoarece concluziile instanței în partea individualizării executării pedepsei stabilite, sunt eronate și neconforme scopului legii penale.

6.2. Avocatul Eremia V. acționând în numele inculpatului Eni D. și invocând temeiurile prevăzute la art. 427 alin.(1) pct.6), 8) și 12) Cod de procedură penală, solicită

casarea hotărârilor de condamnare în privința lui Eni D. și pronunțarea unei soluții de achitare, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Recurentul menționează că în cadrul ședințelor de judecată în instanța de apel apărătorul inculpatului Eni D. a solicitat de nenumărate ori citarea și obligarea prezentării părții vătămate în ședința de judecată pentru a-i adresa întrebări, însă demersurile apărătorului au fost respinse, fără a se ține cont că avocatul nu a participat în cadrul ședinței instanței de fond, în decizia contestată instanța a reținut că, *în cadrul instanței de judecată partea vătămată nu s-a prezentat, însă a depus în scris o cerere prin care a solicitat examinarea în lipsa sa, astfel, Colegiul penal ținând cont de părerea participanților la proces, care au căzut de acord de a examina cauza în lipsa părții vătămate.* Astfel, consideră că prin audierea victimei și adresarea întrebărilor se putea stabili adevărul.

Potrivit deciziei instanței de apel, inculpatul Stoian N. recunoaște că a primit suma de 3000 de lei și a întocmit recipisa, indicând că banii au fost folosiți de către el și nu au fost împărțiți cu Eni D. Totodată, acesta a mai relatat că Eni D. îl ajuta în timpul liber la lucrări prin transportarea de materiale cu automobilul, astfel, acuzatorul de stat nu a efectuat toate acțiunile procesuale în vederea depistării altor clienți care au beneficiat de serviciile lui Stoian N. pentru a confirma că acesta nu este un escroc, iar Eni D. nici nu lucrează cu Stoian N. permanent, ci doar ocazional.

Instanța nu a luat în considerație faptul că inculpații nu s-au prezentat pentru a începe lucrările de construcție din motivul că Stoian N. a primit o traumă la picior la ultima sa lucrare, astfel purtând ghips, având în acest sens și un certificat de la medic.

Partea consideră ilegală argumentarea instanței că inculpații au recunoscut că au comis infracțiunea, deoarece de către acuzare nu au fost examinate, nici efectuate toate acțiunile procesuale, nu doar pentru demonstrarea vinovăției dar și pentru confirmarea nevinovăției acestora, iar toate probele care au fost invocate au fost omise intenționat, deoarece Eni D. vinovăția nu și-a recunoscut-o, fiindcă nu are nici o atribuție la toate cele întâmplate între partea vătămată și Stoian N., suplimentar Stoian N. a recunoscut că a primit suma de 3000 lei de la victimă, însă nu a recunoscut că a comis o infracțiune de escrocherie.

Una din probele de bază care într-un mod direct și intenționat nu a fost luată în considerație de organul de urmărire penală este recipisa care în speță, trece obiectul din domeniul penalului într-un litigiu civil, deoarece din momentul ce victima a depus plângere către organul de urmărire penală, iar Stoian N. a recunoscut că a primit suma de 3000 lei, organul de urmărire penală urma să refuze în pornirea unui dosar penal, deoarece sunt relații civile.

Totodată nu s-a dovedit scopul cupidant și însușirea sumei de bani de către Eni D., sau nu s-a demonstrat că Eni D. a fost în înțelegere cu Stoian N. atât timp cât Eni D. era doar în calitate de șofer, care ocazional putea fi rugat de Stoian N. să îl ajute cu transportarea de materiale.

Nu a fost demonstrat scopul și intenția directă a lui Eni D., atât cât discuțiile erau purtate doar de Stoian N., care a solicitat arvuna și tot acesta a întocmit recipisa care i-a

fost eliberată părții vătămate ca un garant al efectuării obligațiilor asumate, însă din considerente fiziologice și anume de sănătate nu au putut fi îndeplinite, iar ulterior Stoian N. a declarat că este gata să-și îndeplinească lucrarea promisă clientului.

La fel, a indicat că instanța a încălcat principiul individualizării pedepsei în privința lui Eni D., deoarece acesta în coraport cu Stoian N., nu a fost condamnat anterior și nu are antecedente penale, iar instanța de judecată i-a stabilit o pedeapsă prea aspră, fără a ține cont de toate circumstanțele cauzei.

Astfel, consideră că în speță a fost încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil și prezumția nevinovăției, or potrivit art. 252 Cod de procedură penală, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii și identificarea făptuitorului.

7. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, inclusiv din alte considerente decât cele arătate de titulari.

Pornind de la aceea că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la chestiuni de drept, prin urmare rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată indirect și în art. 434 Cod de procedură penală, potrivit căreia, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recursuri de titularii acestora.

În aceiași ordine de idei, se menționează că, potrivit dispoziției art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, se referă la următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei.

Instanța de recurs, în corespundere cu prevederile art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, este în drept să judece cauza și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Din punct de vedere procesual, soluția de admitere a recursurilor declarate, *în drept*, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt

complet de judecată, în cazul în care esența erorii judiciare admise nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs la această etapă a procedurii.

Din analiza coroborată a motivelor expuse în recursurile ordinare, Colegiul constată că acestea se subscriu cazurilor de casare prevăzute de pct. 6), 8), 10) și 12) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, iar ambii recurenți pledează pentru desființarea deciziei instanței de apel, din motive diametral opuse.

În contextul ce urmează, având în vedere că printre cereri se regăsește și recursul procurorului, instanța se va expune în privința acestuia în mod prioritar, după care vor fi punctate și raționamentele care au stat la baza admiterii cererii declarate de avocatul Eremia V. în numele inculpatului Eni D.

7.1. În esență, reieșind din conținutul recursului declarat de procuror, se constată că partea nu este de acord cu modalitatea de individualizare a executării pedepsei realizată de prima instanță și menținută de apel, prin prisma art. 90 Cod penal, considerând că suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii este o sancțiune prea blândă și neproportională în raport cu gravitatea faptei comise de către ambii inculpați. Recurentul susține că, în speță, incorect instanțele au ajuns la concluzia stabilirii unei pedepse non-privative de libertate în privința lui Eni D. și Stoian N.

Colegiul penal lărgit, verificând decizia instanței de apel anume din punct de vedere al individualizării pedepsei, consideră că criticele procurorului, sunt nefondate.

Prin urmare, ținând seama de esența erorii evocate de procuror, Colegiul reiterează că, chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei și autorului, având ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de sancțiunea articolului incriminat prin rechizitoriu inculpaților, la caz, fiind incident art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, care prevede drept sancțiune amendă de la 500 la 1000 unități convenționale, sau închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.

Prima instanță a dispus condamnarea lui Eni D. și Stoian N. în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal la câte 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a gestiona mijloace bănești pe un termen de 1 an, pentru fiecare, după care în temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoarea a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 2 ani pentru Stoian N. și de 1 an pentru Eni D.

Soluția primei instanțe a fost menținută de instanța de apel, iar procurorul atât în apel, cât și în recurs consideră că: „... *în privința inculpaților deja nu mai pot fi folosite alte măsuri de constrângere mai blânde, ca închisoarea. ... unica și indiscutabila metodă de reeducare și corijare, este condamnarea inculpaților, la pedeapsa reală.*” Colegiul nu poate ralia la aceste afirmații, considerându-le nefondate.

Aplicarea corectă și echitabilă a pedepsei este unul dintre principiile de bază ale justiției penale, iar criteriile de individualizare aplicate de instanțele de judecată la stabilirea pedepsei determină caracterul personal și proporțional al acesteia. Folosirea unor criterii clare și uniforme la stabilirea cuantumului pedepsei contribuie semnificativ la realizarea caracterului predictibil al legii penale. De principiu, pedeapsa și modalitatea

de executare a acesteia trebuie individualizate în așa fel încât inculpatul să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte infracționale. Pedepșa se consideră echitabilă când aceasta impune inculpatului lipsuri și restricții ale drepturilor lui proporționale cu gravitatea infracțiunilor săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale.

De asemenea, tot aici urmează a se menționa că, raționamentul care poate condiționa aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal într-o cauză penală, întotdeauna are la origine persoana inculpatului și comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei față de infracțiune, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă, conduita bună; străduința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită, comportarea sinceră în cursul procesului iar, pe de altă parte, executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice sau să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Or, aplicarea prevederilor art.90 Cod penal - suspendarea condiționată a executării pedepsei, nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită persoanei prin lege de a se corecta. Respectiv, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze dacă scopul pedepsei poate fi atins fără executarea efectivă a acesteia, ceea ce la caz au realizat instanțele de fond.

Ca atare, Colegiul penală lărgit în repetate rânduri a menționat despre faptul că, simplul dezacord al unei părți cu modul de individualizare a pedepsei aplicate în privința infractorilor, nu poate constitui în sine temei de desființare a unei hotărâri judecătorești, dacă aceasta nu este urmată de admiterea încălcărilor de drept material sau procesual la realizarea acestei operațiuni.

Pentru toate argumentele prezentate supra, Colegiul respinge criticele avansate de procuror privitor la individualizarea incorectă a pedepsei aplicate lui Eni D. și Stoian N., apreciindu-le ca nefondate.

Exceptând cele expuse, totuși recursul procurorului urmează a fi admis de Colegiu penal lărgit, din alte considerente decât cele descrise în cerere, având în vedere motivele de admitere a recursului declarat de avocatul Eremia V. în numele inculpatului Eni D.

Succesiv, instanța de recurs va releva motivele admiterii recursului părții adverse și a casării integrale a deciziei instanței de apel, ce are legătură cauzală și cu admiterea recursului declarat de procuror.

7.2. Apărătorul Eremia V. acționând în numele inculpatului Eni D., pretinde că instanța de apel, judecând cauza, a admis erorile de drept prevăzute la art. 427 alin.(1) pct.6), 8) și 12) Cod de procedură penală, iar Eni D. urmează a fi achitat, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

În particular, recurentul susține că, în cadrul ședințelor de judecată desfășurate de instanța de apel a solicitat insistent și de nenumărate ori citarea și obligarea prezentării părții vătămate pentru a i se adresa întrebări de natură să stabilească adevărul despre complicitatea lui Eni D. la comiterea infracțiunii de escrocherie ce i se incriminează prin rechizitoriu. Demersul apărătorului a fost admis, însă partea vătămată așa și nu s-a

prezentat la nici o ședință, dar a depus în scris o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, astfel partea fiind privată de dreptul de a-i formula și adresa întrebări.

Colegiul penal lărgit, verificând în acest sens, actele procesuale întocmite de instanța de apel, constată că, într-adevăr, la etapa judecării apelului, printre care se regăsește și cel al inculpatului Eni D., apărătorul acestuia a solicitat audierea părții vătămate Moroșan E. Instanța a admis demersul și a dispus de a se pune în sarcina procurorului aducerea forțată a părții vătămate la următoarea ședință. (f.d. 87-88, vol. II)

La actele cauzei lipsesc careva informații despre măsurile întreprinse de procuror în vederea aducerii părții vătămate în ședință.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 20 martie 2018, se constată că la această ședință partea vătămată nu s-a prezentat și fiind pusă în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa părții, procurorul a pledat pentru examinarea în lipsă, iar apărătorul Eremia V. a insistat asupra audierii lui Moroșan E., însă instanța a dispus continuarea examinării cauzei în lipsa părții vătămate.

În primul rând, se relevă că, în sensul art. 414 alin.(3) Cod de procedură penală, în cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În vederea soluționării apelului, instanța poate proceda la cercetarea suplimentară a probelor administrate de prima instanță (*care pot fi, de asemenea, apreciate în mod diferit*), precum și la administrarea oricăror probe noi, pentru elucidarea adevărului și pentru soluționarea justă a cauzei.

Având în vedere că partea apărării a solicitat audierea părții vătămate pentru dovedirea faptului că inculpatul Eni D. nu a participat efectiv la comiterea infracțiunii de escrocherie în privința părții vătămate, nu a primit careva bani din urma înțelegerii dintre inculpatul Stoian N. și partea Moroșan E., ci doar l-a adus cu mașina personală pe Stoian N. la întrevvedere cu partea vătămată, ceea ce nu poate fi apreciat drept coparticipare la infracțiune, instanța de apel urma să insiste asupra prezenței părții vătămate în ședință și să-i ofere posibilitatea apelantului de a-i pune întrebări.

La caz, audierea nemijlocită a părții vătămate a fost relevantă în raport cu obiectul probațiunii, din motiv că circumstanțele care urmau a fi confirmate sau explicate de către partea vătămată au tangență directă cu fapta incriminată lui Eni D., pe care acesta nu a recunoscut-o nici la o etapă a procedurilor, afirmând constant că nu a avut careva înțelegere prealabilă cu Stoian N. de a însuși prin înșelăciune și abuz de încredere mijloace bănești de la partea vătămată Moroșan E.

Față de cele ce preced, este necesară o precizare substanțială, și anume că după investirea instanței de apel cu soluționarea în fond a cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, prin urmare dacă apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, acestea sunt valabile și pentru instanța respectivă.

Or, atunci când instanța de control judiciar este chemată să se pronunțe asupra chestiunilor de fapt sau de drept și să studieze în ansamblu problema vinovăției inculpatului, ea nu poate, din motive de echitate a procedurii, să tranșeze asupra

chestiunilor respective fără o apreciere nemijlocită a declarațiilor făcute de părțile vizate pe caz, mai cu seamă dacă acestea prezintă obiectul disputei din apel și sunt probele decisive de incriminare îndreptate împotriva inculpatului. Ca atare, principiul contradictorialității impune acordarea părții a posibilității dezbaterii conținutului mărturiilor în ședința de judecată.

De regulă, fiecare dintre părțile care se confruntă într-un proces penal, (acuzarea și apărarea) este deținătoarea propriului adevăr, pe care încearcă să-l impună în urma unei confruntări corecte. De aici decurge importanța deosebită pe care sistemul adversarial o acordă procedurii, care trebuie să fie corectă, echitabilă, să asigure egalitatea armelor și să contribuie la aflarea adevărului.

În context, urmează de evidențiat că, probele puse la baza învinuirii inculpatului Eni D. pe art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal se concretizează în: declarațiile părții vătămate Moroșan E., declarațiile martorului Moroșan V. (*care este soția părții vătămate*), procesul-verbal de confruntare dintre partea vătămată și bănuitul Eni D., plângerea lui Moroșan E. depusă la organele de poliție și copia buletinului de identitate a lui Stoian N.

Instanțele de fond pentru a statua asupra vinovăției în privința lui Eni D. și-au fondat concluziile „în mod determinant” pe declarațiile făcute de partea vătămată.

Potrivit dreptului înscris în art. 6 paragraf. 3 lit. d) CEDO, inculpatului trebuie să-i fie acordată posibilitatea de a contesta o mărturie făcută în defavoarea sa și, în același timp, dreptul de a putea cere să fie audiate celelalte părți pe dosar, declarațiile cărora ar fi de natură să-l disculpe, toate acestea constituind o aplicație directă a principiului contradictorialității în procesul penal și, în mod implicit, o componentă importantă a dreptului la un proces echitabil. Respingerea unui atare demers, în cazul nostru, este contrară normelor procesuale și prevederilor din Convenția Europeană.

Rezultând din aceste considerente, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să atragă o deosebită atenție la faptul că, pe tot parcursul procesului penal, Eni D. a declarat constant că nu este vinovat, nu a avut intenția de a obține prin înșelăciune și abuz de încredere bani de la partea vătămată, mai mult că Stoian N. a recunoscut încă de la faza incipientă a procesului că a primit suma de 3000 de lei de la Moroșan E. și a întocmit recipisa în acest sens, obligându-se să execute lucrări de termoizolare, totodată indicând că banii au fost folosiți de către el și nu au fost împărțiți cu Eni D. La fel, acesta a mai relatat că Eni D. îl ajuta în timpul liber la unele lucrări, prin transportarea de materiale cu automobilul, acesta nu lucrează cu Stoian N. permanent, ci doar ocazional.

Atunci când unei persoane i se reproșează săvârșirea unei fapte penale și i se aduce o acuzație, aceasta trebuie să fie bazată pe probe pertinente, veridice și concludente care dovedesc, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost comisă de inculpat în circumstanțele descrise în rechizitoriu.

Pe capătul de acuzare imputat inculpatului în temeiul art. 190 alin. (2) Cod penal, în opinia Colegiului urmează a fi supusă verificării versiunea lui Eni D. despre circumstanțele în care au derulat evenimentele la întrevvedere cu partea vătămată Moroșan E. și ulterior acesteia.

Prin urmare, odată cu rejudecarea cauzei de către instanța de apel, urmează a se supune verificării subsidiare declarațiile inculpatului Eni D., în coroborare cu celelalte probe din dosar, care au fost administrate pentru a-l incrimina în baza art. 190 alin. (2) Cod penal. Totodată, ținând cont de faptul că recursul împotriva hotărârii instanței de apel reprezintă o cale de atac care are efect devolutiv numai în drept, iar Curtea are competența de a examina doar legalitatea hotărârii contestate, nu și temeinicia acesteia, adică nu intervine în reflectarea realității obiective a faptelor redată în hotărârea contestată, ambele recursuri urmează a fi admise, pentru ca instanța de apel să supună verificării actele cauzei, prin extindere, atât în privința lui Eni D., cât și a lui Stoian N.

În subsidiar, se menționează că, prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, au fost operate mai multe modificări la Codul penal, inclusiv acestea vizează și norma de incriminare din această cauză, art. 190 Cod penal, care urmează a fi luate în considerare de către instanța de apel odată cu rejudecarea cauzei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile relevante din art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Chișinău, Moraru Constantin și de avocatul Eremia Vitalie în numele inculpatului Eni Denis, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018 în cauza penală privindu-i pe Eni Denis XXXXX și Stoian Nicolai XXXXX, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 06 noiembrie 2018.

Președinte	COVALENCO Elena
Judecător	CATAN Liliana
Judecător	DIACONU Iurie
Judecător	GUZUN Ion
Judecător	BEJENARU Iurie